

Donderdag 13 juni 1918 – ochtendeditie

Havre, 12 juni. Officieel. Gedurende de laatste tijd hebben de Belgische patrouilles een grote werkzaamheid op verschillende delen van het front getoond en verscheidene gevangenen gemaakt. De herhaalde aanvalspogingen van de Duitsers zijn zonder uitzondering afgeslagen. De 10^e juni, na krachtige voorbereiding door de artillerie, slaagde een Belgische overval ten noorden van Diksmuide op schitterende wijze. In de nacht van 10 op 11 juni werd een belangrijke overval bij Ashoop ondernomen. De jagers deden onverwachts een aanval in een Duitse post bij de Kloostermolen, na deze door een handig manoeuvre te hebben omsingeld. Een officier en een aantal manschappen poogden tevergeefs om de aanvallers tegenstand te bieden. De Belgische jagers keerden met drie machinegeweren en 45 gevangenen terug. Een officier, het hoofd van de post en een twintigtal manschappen werden gedood. De gehele krijgsverrichting heeft 20 minuten geduurd.

Havre, 12 juni. De commissie voor de heropbouw van industrie en landbouw in België kwam heden bijeen onder voorzitterschap van de minister van economische zaken. Ze hield zich bezig met de kwestie van het gebruik van de machines, gereedschappen, barakken, die aan het eind van de oorlog ter beschikking zouden zijn en gebruikt zouden kunnen worden gedurende de tijd tussen de terugkeer in het land en het aankomen van nieuwe machines en gereedschap.

Havas komt nogmaals terug op de voorstelling, die de Duitse bladen van het aftreden van baron de Broqueville geven, als zou dit een wijziging beduiden in de economische politiek van België. Het agentschap verzekert dat de politiek van de regering van minister-president Cooreman op elk gebied dezelfde zou blijven als de 2^e augustus 1914.

Donderdag 13 juni 1918 – avondeditie

Verklaringen van sir Eric Geddes.

Parijs, 13 juni. De Petit Parisien bevat het verslag van een onderhoud, dat haar Parijse correspondent met sir Eric Geddes heeft gehad. Deze zegde: Het is zeker, dat wij sedert januari meer duikboten in de grond geboord hebben dan de Duitsers gebouwd hebben. We vallen hun duikboten gemiddeld 70 maal in een week aan. Onze opgaven over vernielde duikboten gelden alleen voor die, van welker vernieling we zeker zijn, doordat we de wrakken gezien of de bemanning gevangen genomen hebben, maar de meeste duikboten, die getroffen worden, hebben bovendien dringend herstel nodig en het is duidelijk dat de uitkomsten van vele van onze aanvallen niet bekend zijn.

Sprekend over de schade, die aan Oostende en Zeebrugge is toegebracht, zegt Geddes dat die veel aanzienlijker is dan men in het begin aannam. De haven van Oostende is dermate beschadigd, dat de vijand haar na de blokkering niet heeft kunnen gebruiken voor duikboten of torpedojagers die aldoor in de haven van Brugge opgesloten liggen. Bovendien worden de twee havens voortdurend door vliegtuigen geteisterd.

De grote slag in Frankrijk.

Berlijn, 12 juni. Sedert de 21^e maart bedraagt de terreinwinst der Duitsers in het westen 6566 km². Bij dit cijfer is de terreinwinst van de aanval tussen Montdidier en Noyon niet inbegrepen.

De entente kon daarentegen bij al haar veldslagen aan de Somme, bij Atrecht en in Vlaanderen slechts 561 km² veroveren.

Uit de Vlaamse Beweging.

(Na het zelfstandig verklaren van Vlaanderen).

Onze medewerker schrijft:

Geen feit, zo belangrijk in het huidig stadium van de ontwikkeling der Vlaamse beweging, als het "uitroepen" van de politieke zelfstandigheid van Vlaanderen door de Raad van Vlaanderen, de 20^e januari 1918. Ik zou zelfs durven beweren, dat bezwaarlijk gedurende de oorlog nog een ander feit van even grote betekenis voor de Vlaamse Beweging kan voorvallen. Was deze uitroeping van Vlaanderens zelfstandigheid gedaan door personen, die werkelijk een volmacht ontvangen hadden van de Vlaamse bevolking in België, door personen die inderdaad door deze bevolking gekozen werden, anders dan bij toejuiching op een of andere bijeenkomst van vooruitstrevende flaminganten zelf, dan zou het de meest verdragende gevolgen hebben voor de staatkundige en economische belangen van de bevolking van België ... en omliggende landen. Voorlopig laat het zich aanzien, dat deze gevolgen grotendeels zullen beperkt blijven binnen het gebied van de Vlaamse Beweging zelf. Het feit dat een deel, hoe gering ook, van de bevolking overgaat tot zulke maatregel op een ogenblik, waarop de vijand het land bezet houdt, impliceert tal van te voorziene consequenties voor het activisme en stelt bovendien de hele Belgische bevolking in al haar geledingen, en niet in het minst de Belgische regering, voor de verplichting, zich over de opgeworpen kwesties onvoorwaardelijk uit te spreken.

De activisten kunnen zich vooralsnog verheugen in deze uitslag van een politiek van het mes op de keel. Ze laten niet na, hun genoegen uit te spreken, omdat nu de aandacht "van de wereld" gevestigd is op de Vlaamse Beweging. Of dit naderhand een reden van verheugenis voor de Vlamingen zal mogen heten, kan zeer betwist

worden; hoe de oorlogskansen ook keren, men zal nog af te rekenen hebben met de meningen en niet minder met de gevoelens bij de bevolking in België, en moest de regering van Duitsland, bij wie activisten om hulp vragen, en die van Engeland, tot wie actieve niet-activisten zich onlangs gericht hebben, er zich ooit toe laten overhalen om een oogje in het zeil te blijven houden ook na de oorlog, dan is het einde van de moeilijkheden, die daaruit voor de Vlaamse Beweging en de mensen in België kunnen voorspruiten, nog niet te overzien.

Laten we ons echter niet verleiden tot profeteren. Wat reeds voorviel als onmiddellijk gevolg van de daad der durvende activisten, leent stof genoeg tot overdenken.

We kunnen nu al vaststellen, dat deze daad heel wat helderheid gebracht heeft in de troebele toestand, zoals die zich in België was gaan voordoen. Men krijgt ook een altijd maar duidelijker inzicht in de verschillende nieuwe stromingen van de Vlaamse Beweging.

In de eerste plaats zijn de meest vooruitstrevende activisten nu geraakt tot een toppunt van hun durf. Hoezeer ze ook roemen op het praktische van hun politiek, toch hebben ze het moeten afleggen tegenover de sluwheid van de Belgische magistratuur, die er op uit was, om door de Duitsers zelf te laten bewijzen, dat de activistische politiek onder hun directe bescherming staat. Dit was een kink in de kabel.

Men herinnert zich nog het tragikomisch intermezzo van de vervolging, ingespannen door het Belgisch gerecht tegen de door de Duitsers aangestelde gevolmachtigden van de Raad van Vlaanderen. Ze werden beschuldigd van het beramen van een aanslag op de staatsinrichting en gevangen genomen ingevolge een beslissing der verenigde kamers van het hof van beroep. Enkele uren daarna stelde

de Duitse overheid hen weer op vrije voeten. De magistraten, die tegen hen opgetreden waren, werden op hun beurt gevangen genomen en naar Duitsland vervoerd. De Belgische rechterlijke orde kwam daartegen in opstand, met het gevolg dat de Duitsers – die het bij geen halve maatregelen laten – Duitse tribunalen inrichtten, waar recht gesproken wordt in het Duits, – echter voor zover de Belgen hun zaken bij deze tribunalen aanhangig te maken.

De wrevel, daardoor ontstaan, valt niet zozeer op de Duitsers, dan wel of de activisten en kaatst terug op de gehele Vlaamse Beweging. Tegen deze wrevel zal de uiterste linkervleugel van het activistisch leger het ten slotte moeten afleggen, zelfs al mochten de Duitsers het in de oorlog winnen. Gebeurtenissen als deze zijn voor de meeste mensen voldoende, om zich een blijvend oordeel aan te maken omtrent de verhouding van de vooruitstrevende activisten tot de Duitse overheid. Feitelijk bewijzen ze niets meer, dan dat de activisten in bescherming genomen worden door de Duitsers. Men zal echter zijn toevlucht moeten nemen tot andere bewijsgronden dan deze, als men onomstotelijk de overtuiging wil vestigen, dat deze activisten handlangers zouden zijn van de Duitsers. Sluit men enkele avonturiers buiten, die bij dergelijke revolutionaire toestanden steeds optreden, dan is er nog geen enkele reden, om te twijfelen aan de oprechtheid van de Vlaamse strijders, die zeggen: "we willen noch Duitsers noch Fransen worden, maar Vlamingen blijven." Er zijn tal van activisten, voor wiens morele waarden men stellig kan instaan en die niet van zulk gehalte zijn, dat ze geheime bedoelingen laten schuilgaan achter loyaliteitsverklaringen. Maar nogmaals, de massa is steeds gauw klaar met haar oordeel, en het uiterste activisme staat nu tegenover dit oordeel.

Het centrum van de activistische partij wil behoedzamer vooruit: het bestaat uit tal van nieuwe professoren aan de Gentse hogeschool, uit meer bezadigde flaminganten, uit de flinkste koppen onder de

activisten. Ze blijven op de achtergrond, spreken niet nodeloos, wachten hun tijd af. Hun ideaal blijft een gezamenlijk landsbestuur – of althans een koning – voor België, en de gehele administratie in de volkstaal bij de Vlamingen evengoed als bij de Walen. Ze hopen – en hebben die hoop meermaals uitgesproken – de eendracht in de Vlaamse gelederen weer te kunnen herstellen. Ze heten zichzelf nu de unionisten.

En zachtere schakering nog is de partij van die passieven buiten het bezette gebied, die er voor bedanken nog langer bij de pakken te zitten, en zich steeds meer in het politiek strijdperk hebben laten stuwen. Hun programma hebben ze opgemaakt. Ze lieten het goedkeuren op een bijeenkomst van het Vlaams-Belgisch Verbond in Den Haag, en door de aan hen verkleefde bladen in Engeland en aan het Belgische front. Ze willen het doordrijven met of tegen de Belgische regering. Men mag zich niet vergissen: tussen deze strijdende flaminganten buiten het bezette gebied en vooruitstrevende flaminganten, die met de bezettende macht in aanraking komen, is onder meer nog dit grote onderscheid dat de eerste het ontvangen van het Vlaamse recht uit de handen van de landsvijand blijven afkeuren.

Daarnaast staan de flaminganten, die de godsvrede trouw willen blijven en alle Vlaamse politieke actie als gevaarlijk achten, omdat zij menen dat in deze richting geen woord kan gezegd worden, geen daad gesteld, die de vijand niet zou uitbuiten ten voordele van zijn scheidings- en verzwakkingspolitiek in België. Ze verkiezen het besprongen België trouw te blijven in de beproeving, ze verklaren aan de zijde te staan van hun volk, ook van hun Vlaamse mensen uit alle standen, wars van alles waar de Duitsers de hand toe lenen, en, samen met de vertegenwoordigers van alles wat naam en gezag heeft in de oude Belgische wereld – volksvertegenwoordiging, provinciale en gemeenteraden, magistraten en dergelijke – hebben

ze, in het bezette gebied, geprotesteerd tegen het zelfstandig verklaren van Vlaanderen, in een brief aan de gouverneur-generaal. In deze brief, betuigden zij hun trouw aan het Vlaamsgezind programma, en er blijkt duidelijk uit dat zij – in tegenstelling met de groep der actieve passieven – de strijd om hun rechten niet willen hervatten, zo lang de vijand hun land in zijn macht heeft. De volstrekt passieve Vlaamsgezinden buiten België schijnen het in de laatste tijd niet nodig geacht te hebben, collectief op te treden. Ze zwijgen. Of dit zwijgen iets anders kan beduiden dan laksheid of ongegrond vertrouwen in de Belgische regering, zal de tijd moeten uitmaken.

Het Vlaamsche Nieuws van 8 juni schrijft:

"Het mag wel een verheugend feit in de Brusselse Vlamingenwereld genoemd worden, dat de boekerij van Volksopbeuring, afdeling volksontwikkeling, ondanks haar kort bestaan van enige weken, nu reeds de belangstelling van velen ondervindt. Want in verhouding tot de voorraad boeken, die nu nog klein is (er zijn er meer dan 1000 bij de binder) is het getal der uitleningen reeds betrekkelijk groot.

Aanmoedigend voor het bestuur is het, dat de belangstelling in de boekerij zich ook openbaart in het schenken van boeken.

Dit alles duidt erop, dat de boekerij, om een gewone uitdrukking te gebruiken, in een bepaalde behoefte te Brussel voorziet.

"Het roert alom in Vlaanderen en niet het minst in het verfranste Brussel."